

در اجرای ماده ۲ قانون ثبت احوال مصوب سال ۱۳۵۵ دستورالعمل اجرایی چگونگی تغییر نام جهت اجراء ابلاغ می‌شود. مقتضی است ضمن ابلاغ دستورالعمل به واحدهای تابعه و توجیه و آموزش دقیق آن به مسئولان اجرایی آن استان وصول آن را بعنوان دبیرخانه شورای عالی ثبت احوال اعلام دارید.

دبیرخانه شورای عالی ثبت احوال

دستورالعمل مربوط به تغییر نام

به منظور اتخاذ رویه واحد در بررسی نامهای ممنوع و ایجاد زمینه های لازم در امر آموزش کارکنان هیأت های حل اختلاف و مأمورین ثبت احوال در امور مربوط به نام مقتضی است به دوائر تابعه ابلاغ نمایند. ضمن مطالعه قوانین و مقررات در بررسی درخواست های مربوط به تغییر نام مواردی که به عنوان دستورالعمل درج گردیده است دقیقاً به مورد اجرا گذارند.

بخش اول - قانون ثبت احوال مصوب ۱۳۵۵ و اصلاحیه آن

ماده ۲۰- انتخاب نام با اعلام کننده است ، برای نامگذاری یک نام ساده و یا مرکب (حسین ، محمد مهدی و مانند آن) که عرفاً یک نام محسوب می‌شود انتخاب خواهد شد.

تبصره ۱- انتخاب نامهایی که موجب هتک حیثیت مقدسات اسلامی می‌گردند. همچنین انتخاب عناوین و القاب و نامهای زننده و مستهجن و یا نامتناسب با جنس ممنوع است.

تبصره ۲- تشخیص نامهای ممنوع با شورای عالی ثبت احوال می‌باشد و این شورا نمونه‌های آن را تعیین و به سازمان اعلام می‌کند.

تبصره ۳- انتخاب نام در مورد اقلیتهای دینی شناخته شده در قانون اساسی جمهوری اسلامی تابع زبان و فرهنگ دینی آنان است.

تبصره ۴- در اسناد سجلی اقلیتهای دینی شناخته شده در قانون اساسی کشور نوع دین آنان قید می‌شود.

تبصره ۵- ذکر سیادت در اسناد سجلی ساداتی که سیادت آنان در اسناد سجلی پدر و یا جد پدری مندرج باشد و یا سیادت آنان به دلائل شرعی ثابت گردد الزامی است مگر کسانی که خود را سید ندانند و یا عدم سیادت آنان شرعاً احراز شود.

تبصره ۶- مراتب تشرف پیروان ادیان دیگر به دین مبین اسلام همراه با تغییرات مربوط به نام و نام خانوادگی آنان در اسناد سجلی ثبت می‌شود. همچنین در ماده (۳) قانون مذکور در باب وظایف و تکالیف هیأت‌های حل اختلاف چنین آمده است.

ماده ۳- در مقر هر اداره ثبت احوال هیأتی بنام هیأت حل اختلاف مرکب از رئیس اداره ثبت احوال و مسئول بایگانی یا معاونین و یا نماینده آنان و یکی از کارمندان مطلع اداره مزبور به انتخاب رئیس اداره ثبت احوال استان تشکیل می‌شود وظایف هیأت‌های حل اختلاف قرار زیر است.

(۱) تصحیح هر نوع اشتباه در تحریر مندرجات دفتر ثبت کل وقایع و وفات بعد از امضاء سند و قبل از تسلیم شناسنامه و یا گواهی ولادت یا وفات به تکمیل سند از نظر مشخصاتی که نامعلوم بوده است مندرج در ماده ۲۹ این قانون

(۲) رفع اشتباهات ناشی از تحریر ضمن ثبت وقایع یا نقل مندرجات اسناد و اعلامیه‌ها و مدارک به دفاتر ثبت کل وقایع و سایر دفاتر

(۳) ابطال اسناد شناسنامه‌هایی که بیگانگان مورد استفاده قرار داده‌اند و طبق ماده ۴۴ اعلام می‌شود

(۴) ابطال اسناد مکرر و یا موهوم و تصحیح اشتباه در ثبت جنس صاحب سند و تغییر نام‌های ممنوع

(۵) حذف کلمات زائد غیر ضروری و یا ناشی از اشتباه در اسناد سجلی اشخاص ترتیب تقاضا و گردش کار دفاتر هیأت‌ها و نحوه رسیدگی و ابلاغ تصمیمات در آئین نامه اجرایی این قانون تعیین خواهد بود.

تبصره - تصحیح هر نوع اشتباه در تحریر مندرجات دفاتر ثبت کل وقایع و وفات اگر قبل از امضاء باشد با توضیح مراتب در حاشیه سند بعمل می‌آید و امضاء کنندگان سند ذیل توضیح را امضاء خواهند نمود.

بنابر این مستندات قانونی تغییر نام مواد (۳) و (۲۰) قانون ثبت احوال مصوب سال ۱۳۵۵ و اصلاحیه آن می‌باشد.

بخش دوم - موارد تغییر نام

بموجب ماده ۲۰ قانون ثبت احوال و تبصره‌های آن موارد ممنوعیت در انتخاب نام بشرح ذیل می‌باشد

(۱) نام‌هایی که موجب هتک حیثیت مقدسات اسلامی می‌گردد مانند: عبدالات، عبدالعزی (لات و عزری نام دو بت در مکه معظمه دوران قبل از اسلام است.

۲) اسامی مرکبی که عرفاً یکنام محسوب نمی‌شوند (اسامی مرکب ناموزون) مانند: سعید بهزاد، شهره فاطمه، حسین معروف به کامبیز و

۳) عناوین - اعم از عناوین لشکری و یا کشوری و یا ترکیبی از اسم و عنوان مانند: سروان، دکتر، شهردار و یا سروان محمد و شهردار علی

۴) القاب اعم از ساده و یا مرکب مانند: ملک الدوله، خان و یا شوکت الملک و حاجیه سلطان و یا سلطانعلی

۵) اسامی زننده و مستهجن - زننده و مستهجن آندسته از نامهایی است که بر حسب زمان، مکان یا مورد بدلائل وجهات زیر برای شخص دارنده آن زننده و مستهجن باشد و مراتب به تائید شورای عالی برسد.

۵-۱) نامهایی که معرف صفات مذموم و مغایر با ارزشهای والای انسانی است. مانند: گرگ و قوچی

۵-۲) نامهایی که با عرف و فرهنگ غالب و مقدسات مذهبی مردم مغایر باشد. مانند: لات، خونریز، چنگیز

۵-۳) نامهایی که موجبات اشاعه و ترویج فرهنگ بیگانه و فرهنگ سلطه گردد. مانند: وانوشکا، ژاکاردو شاهدوست

۵-۴) نامهایی که موجب تحقیر اشخاص بوده و یا معنای لغوی آن در جامعه قابل پذیرش نباشد. مانند: صد تومانی، گت آقا، کنیز، گدا

۵-۵) در صورتیکه اسامی انتخاب شده محلی با توجه به موقعیت و منزلت اجتماعی شخص و یا شرایط زمان مناسب نباشد.

تبصره - انتخاب نام در اقلیتهای رسمی شناخته شده در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تابع زبان و فرهنگ دینی آنان است.

۶) اسامی نامتناسب با جنس مانند: نصرت، ماشاء اله برای اناث و یا انتخاب اشرف و اکرم برای افراد ذکور

ضمناً بر حسب قوانین و مقررات جاری علاوه بر موارد فوق تغییر نام در موارد ذیل نیز از وظایف و تکالیف هیاتهای حل اختلاف می‌باشد.

الف - تغییر نام کسانی که تغییر جنسیت داده و دادگاه صالحه حکم به تغییر نوع جنس در اسناد سجلی و شناسنامه آنان صادر نموده است.

ب - تغییر نام کسانی که بموجب تبصره (۶) ماده ۲۰ اصلاحیه قانون ثبت احوال با تأیید مراجع ذیصلاح به دین مبین اسلام مشرف می‌شوند.

ج - حذف کلمات زائد و غیر ضرور در نام اشخاص مانند : حذف کلمات قلی و غلام در نام اشخاص و یا حذف کلمات زائد نظیر گرگ از گرگعلی و یا ذولف از ذولفعلی

تبصره - پیشوند « عبد » خاص اسامی و صفات ذات پروردگار است و در سایر موارد متقاضی می‌تواند تقاضای حذف آنرا بنماید.

د - تصحیح اشتباهات املائی در نام اشخاص که بدلیل عدم آشنائی مامور با لهجه‌ها و الفاظ و معانی محلی و یا ناشی از تلفظ اظهار کننده پیش آمده مانند - زهرا به سهراب و یا منیجه به منیژه

بخش سوم - گردشکار امور مربوط به تغییر نام

۱- هیأت‌های حل اختلاف ادارات موظفند برابر آئین نامه اجرائی ماده (۳) قانون ثبت احوال درخواستهای تغییر نام متقاضیان را اخذ نمایند

۲- چنانچه محل صدور شناسنامه متقاضی شهرستان دیگری باشد عین درخواست جهت رسیدگی به اداره ثبت احوال ذیربط (محل صدور شناسنامه) فرستاده می‌شود

۳- هیأت‌های حل اختلاف پس از دریافت برگ درخواست موضوع را در جلسه مطرح و با توجه به شواهد و دلایل موجود در پرونده و ادله اثبات دعوی ، با توجه به اختیارات قانونی نسبت به انجام خواسته خواهان رد دعوی و یا عدم صلاحیت رای لازم را صادر می‌نمایند.

۴- در صورت برخورد با آن دسته از اسامی که نمونه آن در فهرست اسامی ممنوع نباشد هیأت‌های حل اختلاف موظفند مورد مذکور را جهت تشخیص شورای عالی ثبت احوال به اداره کل ثبت احوال استان ارسال و ادارات کل استانها نیز موظفند موارد فوق را بطور ماهانه به اداره کل خدمات و مدارک سجلی ارسال تا آماده طرح در شورایعالی ثبت احوال گردد.

در بیست و دومین جلسه مورخ ۶۵.۶۸.۲۶ شورایعالی مقرر گردید از تاریخ فوق اداره کل خدمات و مدارک سجلی با در نظر گرفتن چارچوب اصلی کار نسبت به اعلام نظر نسبت به اسامی ممنوع اقدام و در موارد پیش بینی نشده با ذکر توجیهات لازم مراتب به شورایعالی ثبت احوال منعکس گردد.

۵- اداره کل خدمات و مدارک سجلی موظف است این گونه اسامی را بر حسب فهرست الفبایی مرتب و همراه با گزارش توجیهی لازم تهیه و به دبیرخانه شورایعالی ثبت احوال ارسال تا در اولین فرصت ممکن جهت تشخیص اسامی ممنوع آماده طرح در شورایعالی ثبت احوال گردد.

۶- نتیجه رای شورایعالی از طریق اداره کل خدمات سجلی به ادارات کل درخواست کننده اعلام می شود.

۷- هیأت های حل اختلاف ادارات موظفند همه ماهه یک نسخه از آراء صادره درخصوص تغییر نام افراد را به اداره کل ثبت احوال استان متبوع خود ارسال و اداره کل مزبور نیز موظف است فهرست اسامی تغییر یافته توسط ادارات تابعه را طبق لیست ضمیمه تهیه و به دبیرخانه شورایعالی ثبت احوال ارسال دارند.

۸- هر گاه در هیأت های حل اختلاف استنباط ناصوابی از مدلول بندهای این دستور العمل بشود یا تصمیمات متضادی در موارد مشابه در هیأت های حل اختلاف اتخاذ گردد یا در مورد اسامی زننده و مستهجن تصریحاتی لازم باشد در شورایعالی ثبت احوال مطرح و مصوبه شورا ملاک اام کار هیأت های حل اختلاف و مامورین ثبت احوال در موارد مشابه خواهد بود.

۹- مسئولین تنظیم اسناد سجلی (نمایندگان و یا ماموران ثبت احوال) موظفند ضمن مطالعه مجموعه اسامی ممنوع ترتیبی اتخاذ نمایند تا از ثبت آنان در اسناد سجلی خودداری گردد.

۱۰- هرگاه اظهار کننده (اعلام کننده واقعه) برای نامگذاری نام ممنوع انتخاب نموده باشد نماینده یا مامور ثبت احوال موظف است ضمن راهنمایی و ارشاد متقاضی به تعیین و انتخاب اسامی نیکو از ثبت آن خودداری و در صورت عدم توافق متقاضی درخواست وی را همراه با دلایل طرفین (متقاضی و مامور ثبت احوال) طبق بند ۴ جهت اتخاذ تصمیم منعکس نماید.

۱) مستند به دین والدین افراد ، انتخاب نام در مورد اقلیتهای رسمی شناخته شده در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تابع زبان و فرهنگ دینی آنان است.

۲) تطبیق موارد ممنوعیت یا عدم ممنوعیت نام در این گونه موارد (اقلیتهای رسمی شناخته شده در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران با تائید مرجع صلاحیتدار دینی آنان صورت خواهد گرفت.

۳)فهرست اسامی تغییر یافته توسط ادارات همه ساله بطور مدون توسط دبیرخانه شورایعالی ثبت احوال تهیه و جهت راهنمای ادارات و مسئولین منتشر می شود.

۴) این دستور العمل در ۱۴ بند است و در جلسه مورخه ۶۴.۵.۱۷ شورای عالی ثبت احوال باتفاق آراء مورد تصویب قرار گرفته است و با ابلاغ آن کلیه بخشنامه‌ها، دستورالعمل‌ها و اطلاعیه‌های صادره قبلی که مغایر با این دستورالعمل باشد لغو و بلااثر می‌گردد